

Datu analīze par sociāli ekonomisko situāciju reģionos

5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa „Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” ietvaros

Ekonomiskie rādītāji liecina, ka īpaši negatīvi ekonomiskās attīstības rādītāji novērojami austrumu pierobežā – Latgalē un Alūksnes novadā, tajā skaitā:

- 1) Latgales reģionā pastāvīgi ir augstākais valstī reģistrētā bezdarba līmenis. Atbilstoši Nodarbinātības valsts aģentūras datiem uz 2014.gada 30.novembri tas bija 17,6 procenti, salīdzinot ar 8,3 procentiem valstī kopumā (Rīgā – 5,2 procenti, Kurzemē – 10 procenti, Zemgalē – 8 procenti, Vidzemē – 9,6 procenti). Savukārt attiecīgais rādītājs 2014.gada aprīlī Alūksnē bija 13,3 procenti;
- 2) saskaņā ar darbības programmā norādīto 2011.gadā Latgales un Vidzemes reģionos, bija valstī augstākais nabadzības riska indekss (indekss atspoguļo iedzīvotāju īpatsvaru, kuru ienākumi ir mazāki par 60 procentiem no ienākumu mediānas) – attiecīgi 28,6 procenti un 27,8 procenti, kamēr Rīgā – 12,9 procenti, Pierīgā – 15,5 procenti, Kurzemē – 19,8 procenti, Zemgalē – 22,2 procenti. Bez tam Latgalē novērojams lielākais novadu skaits ar augstu trūcīgo personu īpatsvaru;
- 3) saskaņā ar Eurostat datiem Latgales plānošanas reģiona IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas līmeņa (PSL) 2011.gadā veidoja tikai 8 517 (Latvijā – 15 000, ES-28 valstīs – 25 100). Latgales plānošanas reģiona IKP veido mazāk nekā 33,9 procentus no ES-28 valstu vidējā rādītāja¹.

Nozīmīgs reģionālās attīstības atšķirību cēlonis ir zema saimnieciskās darbības aktivitāte un nepilnīgi priekšnoteikumi tās paaugstināšanai reģionos, īpaši austrumu pierobežas pašvaldībās. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2013.gadā Latvijā kopumā konstatēta 105 141 ekonomiski aktīvā vienība (turpmāk – EAV) – individuālie komersanti, komercsabiedrības, zemnieku un zvejnieku saimniecības. Salīdzinot ar pārējiem reģioniem Latgales un Vidzemes EAV veido proporcionāli mazāko daļu no kopējā EAV skaita – attiecīgi 8,4 procenti (8836 EAV) un 8 procenti (8472 EAV). Zemgalē rādītājs ir nedaudz augstāks – 8,6 procenti (9090), kamēr Kurzemē – 9,7 procenti (10 153), Pierīgā – 16,2 procenti (17 052), Rīgā – 49 procenti (51 538). Ņemot vērā minētos rādītājus un iedzīvotāju skaitu reģionos 2013.gadā, Latgalē EAV skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir ievērojami mazāks nekā pārējos reģionos – 30,7. Rīgā šis rādītājs ir 80, Pierīgā – 46,1, Vidzemē – 41, Kurzemē – 38,6, Zemgalē – 36,5. Attiecīgi Latvijas vidējais rādītājs ir 52 (datu avots: Lursoft). Saskaņā ar *Lursoft* pētījumu (pieejams tīmekļa vietnē <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/iedzivotaji-datubaze-30028.html>) ekonomiskās krīzes iespaidā Latgalē reģistrēto uzņēmumu skaits saruka par 12,64 procentiem. Neskatoties uz to, jau 2011.gadā Latgalē reģistrēto uzņēmumu kopējais skaits pieauga par 20,96 procentiem, kas liecina par to, ka kopējās tendences novada uzņēmējdarbībā ir pozitīvas, un norāda uz lielu reģiona potenciālu, kura veicināšanai Eiropas Savienības fondu atbalstam var būt izšķiroša nozīme.

Atbilstoši SAM ietvaros paredzētajam, 2014.gada 2.decembrī Latgales plānošanas reģiona attīstības padome apstiprināja potenciāli atbalstāmās prioritārās projektu idejas un potenciāli atbalstāmās rezerves projektu idejas Latgales plānošanas reģiona un Alūksnes novada pašvaldībām (Latgales programmas 2010.-2017.gadam 8.pielikums „Projekti Latgalē un Alūksnes novadā”).

¹ Eurostat. GDP per capita in the EU in 2011: seven capital regions among the ten most prosperous. Pieejams: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/1-27022014-AP/EN/1-27022014-AP-EN.PDF; VRAA aprēķins.

Prioritāro projektu īstenošanai nepieciešamais finansējums ir 52 220 434,66 *euro*, savukārt identificēto rezerves projektu ideju īstenošanai nepieciešami papildu 42 750 050,48 *euro*. Prioritāro projektu ietvaros plānots izveidot 791 jaunu darbavietu un samazināt degradētās teritorijas 99,91 ha apmērā. Savukārt rezerves projektu ietvaros plānots izveidot 254 jaunas darbavietas un samazināt degradētās teritorijas 190 ha apmērā.

Latgales plānošanas reģiona un Alūksnes novada pašvaldību iesniegtā informācija par potenciāli atbalstāmām projektu idejām un potenciāli atbalstāmām rezerves idejām kopumā veido nepieciešamo ERAF investīciju summu 94,9 milj. *euro* apmērā, kas par 81 procentu pārsniedz SAM Trešajai atlases kārtai pieejamo ERAF finansējumu.